

A felelet: Azért, mert a közutinak ez a felirata:

B. K. V. T.

ellenben a városi villamosé ez:

B. V. V.

A magyarázat pedig a következő. Ha a közuti gázol el valakit, a B. K. V. T. jelentése: Bocsánatot kérek, véletlenül történt. Ellenben a városi villamos csak ennyit mond B. V. V. Vagyis: Bocsánat, véletlen volt.

Az Operaház utolsó előadásainak egyikén, amikor a „Zsidónő“-t játszották, Lunardi helyett Déri énekelt el Eleazár szerepét.

Déri ismert szép hangján magyarul énekelt a szerepét. Egy számánál azonban megdöbbenve veszi észre, hogy a szöveget elfelejtette. Zavara csak egy pillanatig tartott. Nyomban az olasz szövegre fordította át az éneket és így sikeresen át is jutott az akadályon.

Előadás után a kollégák gratuláltak neki. Sőt maga Lunardi is.

— Nagyon szépen énekeltél — mondta Lunardi.

— Gyönyörű volt és főképp meglepő...

— Mi volt meglepő? — kérdezte Déri rosszat gyanítva.

— Az, hogy zsidóra is le van fordítva a darab. Mert ugy-e, az zsidóul volt, amikor nem magyarul énekeltél?

FŐVÁROS.

A Közuti csődje.

— Kié a felelősség? —

(Saját tudósítónktól.) A Városházán rendkívüli ülést tartott ma délután a közlekedési bizottság. Ennek az ülésnek az volt a célja, hogy javítsanak valamit a csődöt mondott Közuti közlekedésén, de a ma délután azzal telt el, hogy a bizottsági tagok s a Közuti Vaspálya Társaság vezérigazgatója egymásra tolták a csődért való felelősséget. Dr. Platty György szolt az ülésen s azt indítványozta, hogy a főváros kérjen a kereskedelmi minisztertől kormánybiztost; a fővárosi mérnökök ellen, akiknek a közlekedést ellenőrizniök kellett volna, a polgármester rendelje el a fegyelmet megelőző vizsgálatot s a mostani mérnöki személyzetet azonnal cserélje fel.

A bizottsági tagok meglepetve hallották ezt a kemény javaslatot.

— Ez statárium — szolt közbe izgatottan valaki.

— Ez rettenetes!

Ilyen megjegyzések kísérték a javaslatot, de a vita, amely megindult, inkább csak arra terjedt ki, hogy ki a felelős a zavarokért. Platty, aki épepn úgy eltolta magától a felelősséget, mint a többi, esztendőköm keresztül csakugy hallgatott a közgyűlésen a Közuti közlekedés botrányairól, mint hallgattak a többi bizottsági tagok. Most egyszerre meg voltak lepve valamennyien; kapkodtak ide-oda, szigorubbán szigorubb feltételeket szabtak s hol a tanácsra, hol a társaságra háritották a felelősséget.

S ebben az izgatott hangulatban beszélt Jellinek Henrik, a Közuti vezérigazgatója. Természetes, hogy egy csöppet sem érezte magát hibásnak. Minden baj azért van — mondotta — mert a közlekedési bizottság sokat kívánt tőle. De elsorolt egy csomó intézkedést; azokat, amelyeket már százszor és ezerszer hallottunk, de amelyek ellenre még mindig összetorlódnak a kocsik s az ember hamarabb és mindenhová elér gyalog, mint a Közutin.

— Nem ezt akariuk! — szolt közbe valaki.

— Milyen intézkedéseket tesz rögtön?

— Rendeltem két szerelő automobilt... — mondotta Jellinek.

Két szerelő automobilt, de ha a bizottságnak ugy tetszik még kettőt utána rendel... Ez a Közuti válasza

A bizottság ma még nem határozott. Hétfő óra tájban még annyian akartak beszélni, hogy inkább elhalasztották az ülést a jövő hétfőre. Mért ne? Ha eddig tudtunk várni az elakadt Közutin, mért ne váránk még egy hetet?

Az ülésről a következő tudósításunk szól:

(Kormánybiztost!)

A közlekedési bizottságot mára egyenesen azért hívták össze, hogy megvitassa a közuti közlekedés mizériáit. Az ügyosztály a következő javaslatot tette a bizottságnak: A hatóságilag már jóváhagyott munkák sürgős végrehajtását követelje a bizottság s kérje meg a tanácsot a munkák gyors végrehajtásának állandó ellenőrzésére. A bizottság a helyszínen győződjék meg, hogy mennyire haladt a társaság az áramfejlesztő kibővítésével, új kocsik s a pályajavítás építésével. A forgalomban levő kocsik állapotát s tisztaságát kémpróbák után ellenőrizze a bizottság. A tanács hívja föl a társaságot a kocsik transzparens jelzőlámpáinak jobb megvilágítására. Kötelezzék a társaságot, hogy az iránymutató-táblákat a fontosabb megállóhelyeken azonnal helyezze el. Kérjék meg a tanácsot, hogy az utascseré gyorsabb lebonyolítása érdekében gondoskodjék a felszállás és leszállás elkülönítéséről. Miután az új hajók nem váltak be, utasítsák a vállalatot a hajók kicserélésére s a homokszóró és védőeszközök gyors rendbehozására. A társaság több műszaki ellenőrt alkalmazzon és szerelő automobiloikat szerezzen be. Követelje a bizottság, hogy a közuti vasutársaság felelős műszaki üzletvezetői állást szervezzen, a forgalmi személyzet főlvetelét hatósági vizsgához kössék, a túlságosan hosszú relációkat szüntessék meg s végül hívják föl a tanácsot, hogy új földalatti vasuthálózat létesítésére tegye meg a szükséges intézkedéseket.

A megindult vitában dr. Platty György vett elsőnek részt, aki megnyugvással üdvözölte az ügyosztály javaslatát, bár azt nem találja minden irányban kielégítőnek. Ha a közuti közlekedés terén bajok vannak, ugy azokért nemcsak a társaságot, de első sorban az ellenőrző hatóságokat terheli a felelősség. A bajok kuforrását ő abban találja, hogy az idők folyamán a közlekedési eszközök és az alapépítmények megkoptak és hogy az áramfejlesztő-telepnek folyamatban levő kiépítése még befejezést nem nyert. Kifogásolta a kocsik világítását és azt, hogy az áramváltó helyeken a hajócsere nem külön e célra rendelt közegek végzik. Határozati javaslatot nyújtott be, hogy a főváros kérje fel a kereskedelemügy minisztert, hogy a közuti vasuti ügyekben az eljárást gyorsítsa, a vasuti és hajózási föfelügyelőséget beható ellenőrzésre utasítsa és addig, amig az üzemes kereskvágásba jut, kormánybiztost küldjön ki. A főkapitányságot az ellenőrzés szigorú gyakorlására, a polgármestert pedig arra kéri utasítani, hogy azok ellen a fővárosi mérnökök ellen, akiknek a központi felügyeletet kellene gyakorolniok, a fegyelmet megelőző vizsgálatot rendelje el és a mostani mérnöki személyzetet cserélje fel. Kívánja, hogy a téli menetrendet már szeptemberben nyújtsa be a társaság és hogy az áramváltást a Fehérvári-uttal való összeköttetését, a Wesselényi- és Dohány-utcai vonalak kiépítését és a közuti vasut személyzetének megfelelő szolgálati utasítással való ellátását kívánja. Végül még bírságolást kíván.

Dr. Pető Sándor ellenzi Platty javaslatának a kormánybiztos kiküldésére és a fővárosi mérnöki személyzet ellen megindítandó fegyelmi vizsgálatra vonatkozó részét. Hogy a közlekedésben ma ilyen zavarok állottak elő, annak oka az a helytelen vasuti politika, amely az ötvenes-hatvanas években kezdődött és még ma is folytatódik. A fővárosban csak néhány nagyobb utca van közuti közlekedés céljaira berendezve s ily módon teljes lehetetlenség a forgalomban kifogástalan lebonyolítása. A bajok mindaddig nem fognak véget érni, amig a hatóság a centralizációról a decentralizációra át nem tér. A másik nagy baj, hogy igen nagy körforgalmak vannak. Hogy az állapotok idáig fajultak, azért a tanácsot és a rendőrséget terheli a felelősség, mert ezeknek kellene ellenőriznie a közlekedés kifogástalanságát. Csatlakozik az ügyosztály javaslataihoz és Platty indítványát is elfogadja a fent említett két kivétellel. Vé-

gúl sürgeti a munkásjegyek és a munkásbérletek életbeléptetését.

Dr. Heltai Ferenc a vitát mindaddig meddőnek tartja, amíg a társaság elnökgazdátja nem nyilatkozik az előterjesztésről. Addig ítéletet mondani nem lehet, legfeljebb megtorló eljárásról lehet szó, de nem a bajok szanálásáról.

(Mit mond Jellinek?)

Rényi Dezső tanácsos felhívására Jellinek Henrik elnök-vezérigazgató kifejti, hogy az előterjesztésre, amely csak két nap óta van birtokában, ez idő szerint kimerítő választ nem adhat. De reflektál Platthy és Pethő felszólására és számadatokkal mutatja ki, mily nagy arányokban emelkedett az utolsó években a közuti vasut teljesítménye, amelynek nagysága már felülmúlja Berlin és Bécs városok vasutainak teljesítményét is. Mulasztások nem történtek és az előállott bajokért nem lehet a felelősséget a társaságra áthárítani. Ő már harmadfél éve ismételtén kérte a közlekedési bizottságot, hogy a menetrendek tárgyalásakor ne terhelje meg új menetek beiktatásával a központi telepet mindaddig, amíg az új berendezések el nem készültek. De minden figyelmeztetése dacára a bizottság nem engedett és ő kénytelen volt a bizottság akaratát végrehajtani. Hogy mennyi akadálylyal kell megküzdenie, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy például a központi telep kibővítésére vonatkozó előterjesztést a társaság 1910. januárjában tette meg, de a létesítésre csak 1911. március végén kapott engedélyt. Mindazonáltal abban a helyzetben lesz a társaság, hogy az így kibővített telep első 10.000 lóerős gépét szeptemberben vagy októberben átadhatja a használatnak. Ez a példa is bizonyítja, hogy a társaságot nem lehet az előrelátás hiányával vádolni, de bizonyítja ezt az is, hogy ő a forgalom gyorsabb és jobb lebonyolítása érdekében hatósági engedély nélkül hatvan személyszállító kocsit rendelt és most is 120 motoros és 140 új pótkocsi van szállítás alatt. A pótkocsik közül 18 már forgalomban van, a motorokocsik szállítását pedig július első felében kezdi meg a gyár, amelynél a kocsikat megrendelték. Nem volt tehát egészen igazságos az a kritika, amelyet a bizottságban az áramfejlesztő telepre és a vasut berendezéseire mondtak, hiszen az utolsó három évben 81 különféle építési ügy és előterjesztés került a bizottság elé. Ezután sorra vette az elnök-igazgató azokat az intézkedéseket, amelyek a forgalom gyors javítása céljából már folyamatban vannak és részben befejezést nyertek, amilyenek például a sínek új alapozása és nehezebbekkel való kicserélése, a kocsipark szaporítása és sok más. Biztosította a bizottságot, hogy a társaság minden lehető megtesz a forgalmi igények kielégítésére és kéri a bizottságot, hogy felvilágosításait vegye tudomásul.

Ehrlich G. Gusztáv arra vet legnagyobb súlyt, hogy a két főközlekedési eret, a Rákóczi-utat és a Múzeum-körutat párhuzamos vonalak létesítésével tehermentesítsék. Sürgeti a Wesselényi-utcai és a dohány-utcai vonalak kiépítését és fontosnak tartja, hogy a Kossuth Lajos-utcán és az Erzsébet-hídon új vonalat vezessenek.

(Két automobil . . .)

Woliner József aziránt érdeklődik: mi lesz addig, míg az áramfejlesztő telep elkészül s a többi ígért intézkedés megtörténik? Mit hajlandó a társaság rögtön cselekedni, hogy ezek a torlódások és más zavarok megszűnjenek?

Jellinek rögtön felelt.

— Megtettem az intézkedéseket, — mondotta — rendeltem két szerelő automobil. — De ha a bizottság úgy találja, hogy kettő kevés, rendelék még kettőt . . .

Zipernovszky Károly a feuforgó bajok okait szeretne volna hallani. Mindenről beszéltek, csak erről nem. Ő az előrelátás hiányának tud be minden bajt. Szükségesnek tartaná, ha erős aléptiményen erősebb síneket és az ütközések kiküszöbölésére sín-sarukat alkalmaznának és átmennének a felső vezetékre. Az ügyosztály javaslatát Platthy javaslatával egyetemben, az utóbbiakat azonban a Pető részéről kifogásolt két kivétellel magáévá teszi. Dr. Löwy Lajos elfogadja az ügyosztály javaslatát azzal, hogy a felelősséget teljesen a tanácsra hárítja. Indítványt

tesz az ügyosztálynak megfelelő akár külső szakértőkkel való kiegészítése iránt. Dr. Baránszky Gyula rövid felszólalása után a bizottság tárgyalását a jövő hétfőre halasztották el.

* **Fizetésrendezés.** Az az albizottság, amelyet a pénzügyi bizottság a fővárosi tisztviselők fizetésrendezése és szervezési szabályzatának tárgyalására kiküldött, ma folytatta tárgyalásait. A bizottság mai ülésében befejezte a közigazgatási tisztviselőket érdeklő kérdések tárgyalását és még egy ülést fog tartani, amelyen a tanügyi személyzetet érdeklő kérdéseket tárgyalja.

* **A skarlát és az iskola.** A közigazgatási bizottság egyik ülésén dr. Feleki Béla felkérte Magyarevits tiszti főorvost, hogy az iskolai szünet idején vezessen pontos statisztikát a skarlátmegebetegésekről, hogy megállapítható legyen, vajon az iskola terjeszti-e és mily mértékben a ragályt. A főorvos ennek a felhívásnak eleget tett és megfigyeléseiről a közigazgatási bizottság mai ülésén a következőkben számolt be: 1910-ben a főváros területén összesen 4012 vörhenymegbetegedés fordult elő; ezek közül 3267 megebetegedés a tanítás ideje alatt, azaz január hótól június végéig és szeptembertől december végéig történt. Az iskolák szünetelése idejére, júniustól augusztus végéig összesen 745 megebetegedés esik. Az iskolai év tartama alatt tehát átlag 326 megebetegedés volt egy hónapban, a szünet alatt pedig 372. Már ezek az adatok is mutatják, hogy az iskola a vörheny terjedésére különösebb befolyással nincs. Ugyanezt igazolja az a körülmény is, hogy az 1910. évben az iskola ideje alatt megebetegedetteknek ugy szólnán csak a fele, tudniillik 52.6 százaléka, vagyis 1721 volt iskolaköteles. Míg a többi 1546 az iskolaköteles koron túl volt. Ezekkel az adatokkal többé-kevésbé egyeznek az előző évek adatai és tapasztalatai is, úgy hogy határozottan kimondhatjuk, hogy az iskolának semmi különösebb befolyása a vörhenyjárvány terjedésére nincsen.

* **A soffőr libériája.** Gróf Hadik-Barkóczy Endrétől 980 korona bért követelt a soffőrje, Dole-schal József. A gróf azt vitatta, hogy azért bocsátotta el felmondás nélkül soffőrjét, mert nem akart libériába öltözni. A közigazgatási bizottság mult ülésén felhívta a rendőrséget, vizsgálja meg, hogy mit mond a szerződés. A bizottság mai ülésén azt jelentette a rendőrség, hogy a szóbeli szerződés szerint a gróf köteles a soffőrnek egy rend fekete ruhát s egy libériát adni, amelyet a soffőrnek viselnie kell. Ennek alapján utasította el a rendőrség a soffőr panaszát s a közigazgatási bizottság ma jóváhagyta a rendőrség ítéletét.

* **Egy lakó panasza.** Dr. Szerényi Simon tavaly augusztusban behurcolkodott a Visegrádi-utca 15. szám alatt épült új házban bérelt lakásába. A lakás azonban augusztus 1-én még igen primitív állapotban volt. Ajtók nem voltak, az ablakok beakasztva nem voltak, a festők még javában dolgoztak, a konyhában tüzhely nem volt és még egyéb hasonló kelle-metességek fogadták az új lakót. Szerényi emiatt panaszt tett az V. kerületi előljárásg ellen, amely a lakhatási engedélyt kiadta. A polgármester a panaszt elutasította azzal a megalózással, hogy abban az időben a nagy lakáshiány és az építési sztrájk szükségessé tették a hatóság enyhébb eljárását a lakhatási engedélyek kiadása körül. Szerényi a polgármester határozatát megfőlebbezte, a közigazgatási bizottság azonban mai ülésében, méltányolva az akkori építési helyzetet, a főbbezést elutasította.

* **A fővárosi gyógyforrások radioaktivitása.** Tekintettel a radioaktivitás jelentékeny gyógyászati fontosságára, a tanács Magyarevits Mladen tiszti főorvos kezdeményezésére még a mult esztendőben felkérte a budapesti tudományegyetem vegytani intézetének vezetőjét, Lengyel Béla miniszteri tanácsos, egyetemi tanárt, vizsgálná meg a fővárosi gyógyforrásait radioaktivitás szempontjából. A vizsgálatokról, amelyeket dr. Wesselszky tanársegéd végzett, ma érkezett meg a jelentés a tanácshoz. A jelentés mindenekelőtt megállapítja azt a tényt, hogy a fővárosi gyógyforrásai meglepő nagy radioaktivitással bírnak és hogy e tekintetben a gyógyforrások nemcsak párhuzamba vonhatók a többi hasonló tulajdonságú bel- és külföldi forrásokkal, hanem